

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/14658,Uchwała-Rady-Ministrow-nr-19981.html>
2023-10-01, 19:56

Uchwała Rady Ministrów nr 199/81

"Uchwała Rady Ministrów nr 199/81" uchwalona została 11 IX 1981, a ogłoszona 15 IX 1981. Powstanie tej uchwały wynikało z załamania się sytuacji gospodarczej w PRL. Za podstawę spadku wydobycia węgla uznano odejście od czterobrygadowego systemu pracy i wprowadzenie wolnych sobót i niedziel zgodnie z porozumieniami jastrzębskimi. PZPR poprzez swoje organa prasowe zaostrzyła, w okresie wakacyjnym 1981, propagandę polegającą na urabianiu opinii publicznej tak, aby społeczeństwo uważało za konieczne zwiększenie wydobycia węgla. W związku z tym „S” wystąpiła z postulatem przepracowania 8 wolnych sobót, które by były płatne 100%. Początkowo akcja ta nie spotkała się z większą aprobatą. Związek Zawodowy Górników twierdził wówczas, że „S” namawia górników do pracy w soboty w celu rehabilitacji swoich przywódców, którzy w ten sposób chcieli odrobić straty państwa spowodowane strajkami, do których wybuchu znacząco się przyczynili. Ponadto ZZG zaczął głosić, iż od dawna postulował polepszenie sytuacji poprzez dobrowolną pracę w soboty, która miałyby być hojnie wynagrodzona. Pojawiała się też w prasie górniczej potrzeba jakiegoś ekwiwalentu za ponoszony przez górników trud. Według górników konieczne było wprowadzenie osobnego (specjalnie dla branży) zaopatrzenia w żywność tak, aby górnicy mieli co jeść.

Uchwała w swojej treści mówiła o zwiększeniu zatrudnienia w górnictwie, zmianowości pracy na przodkach eksploatacyjnych i przy robotach przygotowawczych oraz mówiła o lepszym zaspokajaniu zapotrzebowania kopalń na maszyny i urządzenia górnicze, a także sprzęt pomocniczy i części zamienne. W zakresie socjalnym ustawa mówiła o zwiększeniu budownictwa mieszkalnego dla górników, zwiększeniu ogólnego rozwoju zaplecza socjalnego kopalń,

postulowała nowelizację „karty górnika” i układu zbiorczego pracy dla przemysłu węglowego. Za prace remontowe i konserwacyjne oraz stałą obsługę niektórych kopalnianych urzędzeń wynagrodzenie płacone było w kwocie normalnej pensji + 100% wynagrodzenia. Górnikom przysługiwał inny dzień wolny od pracy płatny tak jak normalny dzień pracy. Według uchwały wynagrodzenie za dni wolne nie było brane pod uwagę przy określaniu rekompensaty związanej z regulacją cen oraz nie było wliczane do podstawy wymiaru podatku wyrównawczego. Oprócz pracowników wykonujących prace związane z: wydobywaniem węgla, wykonywaniem robót remontowo-konserwacyjnych oraz im równorzędnych, a także pracowników związanych ze stałą obsługą urzędzeń (tzn. pracowników grupy przemysłowej), wyższe wynagrodzenie mogli otrzymać także pracownicy wchodzący w skład grupy przemysłowej zajmujący się: sprzątnięciem pomieszczeń, transportem i sprzedażą owoców, obsługą tuczarni, obsługą wycieczek domów wczasowych, obsługą obozów, obsługą kolonii, obsługą domów górnika, obsługą domów kultury, obsługą akcji ziemniaczanej, obsługą wywozu węgla deputatowego, wszystkie prace biurowe bez względu na to czy są wykonywane przez pracowników administracyjnych czy przez technicznych, prace wykonywane przy zamknięciu dowodów zarobkowych, czynności wykonywane przy inwentaryzacji i prace w komisjach powołanych przez dyr. kopalni. Ponadto podwyższone wynagrodzenie przyznawano pracownikom nieprzemysłowym działu budowlanego i kierowcom samochodowym niezależnie od charakteru pracy. Pracownicy ci mieli być tylko zatrudnieni w sytuacjach tego wymagających i opłacani na tzw. zasadach ogólnych to jest z dodatkiem 100%. Za organizację pracy w dni wolne w tym także święta odpowiadał Kierownik Ruchu Zakładu Górniczego lub jego zastępca, który sporządzał tzw. obłożenie oddzielnie na każdy dzień. Obłożenia te określały wyczerpująco rodzaj pracy przewidzianej do wykonania w danym „wolnym” dniu. W trudnej sytuacji ekonomicznej jaka wtedy istniała „urealnienie” dodatkowych dochodów uzyskiwanych z uchwały nr 199/81 możliwe było poprzez lokowanie w PKO całości lub części zarobionych w dni wolne pieniędzy, co następowało na wniosek pracownika. Uchwała

określała jednak formę wykorzystania tych pieniędzy: na zakup atrakcyjnych towarów trwałego użytku, na budownictwo mieszkaniowe lub też na zakup dewiz przeznaczonych na wyjazdy turystyczne. Uchwała tworzyła w kopalniach specjalne fundusze produkcyjne, których wielkość obliczana była według wielkości wydobycia (50 zł za każdą tonę, a 100 zł za każdą tonę powyżej miesięcznego wydobycia bazowego kopalni). Szczegóły dysponowania tym funduszem miało ustalić Ministerstwo Górnictwa i Energetyki w specjalnym regulaminie ustalonym w porozumieniu z ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych oraz związkami zawodowymi. Fundusz ten przeznaczony był na dodatkowe wynagrodzenie wynikające ze zwiększenia wydobycia węgla lub też wykonanie prac szczególnie ważnych dla utrzymania sprawności technicznej, zwiększenia mocy produkcyjnej. Fundusze wynikające z tej uchwały nie obciążały kopalnianego funduszu płac. Do dyspozycji ministra górnictwa i energetyki oddany był także fundusz dewizowy w wysokości 10% od wartości węgla przeznaczonego na eksport. Fundusz ten przeznaczony był na interwencyjne zakupy materiałów, surowców i części zamiennych, które były potrzebne do prawidłowego funkcjonowania kopalń oraz poprawy bezpieczeństwa i warunków zdrowotnych załóg kopalnianych. Ponadto zaczęto szukać oszczędności.

Część górników odrzucała tę uprzywilejowaną formę zapłaty za pracę żądając wyższej pensji za pracę w dni robocze. W związku z zaistniałą sytuacją zawieszono w czynnościach przewodniczącego KKK Sekcji Górnictwa – Henryka Sienkiewicza i jego zastępcę Waldemara Jaworskiego. Zdaniem niektórych przedstawicieli komisji zakładowych zebranych w Jastrzębiu to właśnie oni zainspirowali rząd do utworzenia tej uchwały proponując utworzenie specjalnego funduszu produkcyjnego. Uchwała została potępiona przez przedstawicieli komisji zakładowych kopalń węgla, surowców chemicznych, surowców mineralnych i rud oraz zakładów przemysłu górniczego zebranych 16 IX w kopalni Katowice.

Uchwała 199/81 dawała wąskiej grupie społecznej możliwość namiastki normalnego życia, jednakże odbywało się to wysokim kosztem co w sytuacji załamania gospodarczego i totalnego braku na rynku towarów sprzedawanych w

specjalnych sklepach górniczych było sprzeczne z podstawowymi zasadami ekonomii. 28 IX 1981 w URM miały miejsce konsultacje z „S” prowadzone przez Stanisława Cioska. Strona rządowa szermowała tymi samymi argumentami co dotychczas natomiast opozycja postulowała zniesienie uchwały i rozdysponowanie specjalnych funduszy na zwykłe dni pracy oraz powrót do dobrowolnej pracy w soboty.

Radosław Miłoch

[Region Polska](#)

[Poprzedni](#)
[Następny](#)

[Zgłoś błąd lub potrzebę uzupełnienia](#)